
Project 1

Titel: Van data naar informatie en terug

Door: Omgevingsdienst IJmond

Samenvatting:

De jaarlijkse programmering van onze uitvoering (waaronder toezicht en handhaving) vindt plaats op basis van prioriteiten, vastgelegd in ons vierjarige VTH-strategie en VTH-beleid, de landelijke handhavingsstrategie en jaarlijks naar flexibele parameters als laatste controlebezoek, urgentieklasse en soort inrichting (type A, B en C). Wij zien hierbinnen twee belangrijke ontwikkelingen. Sinds enkele jaren zetten wij bij het opstellen van ons uitvoeringsprogramma in op het resultaat van onze uitvoering in de leefomgeving. Het gaat daarbij niet meer alleen om aantallen controles en de focus op specifieke branches. In onze programmering staat risicogericht en informatie-gestuurd toezicht centraal. Wij zien dat deze verschuiving positief wordt ontvangen door onze opdrachtgevers en dat dat ervoor zorgt dat ook de behoefte groeit naar meer inzicht in hoe zich dit vertaalt in de praktijk.

Naar aanleiding van deze twee ontwikkelingen willen wij onze milieu-informatie en de daaraan gekoppelde (geplande) uitvoering via extra kaartlagen visualiseren in onze GIS-viewer. Het resultaat is een visualisatie die eraan bijdraagt dat het voor onze opdrachtgevers, maar ook (keten)partners inzichtelijk wordt op basis van welke keuzes wij komen tot ons jaarlijks uitvoeringsprogramma en vooral welk effect dat heeft op de leefomgeving. Gezien de dynamische aard van deze gegevens hebben wij continu een actueel beeld beschikbaar waardoor onze opdrachtgevers zicht houden op de milieueffecten in de omgeving.

De nadruk binnen ons project ligt op het thema Omgevingsveiligheid en Energietransitie maar zal ook binnen overige takken van toezicht, handhaving en vergunningverlening, afhankelijk van de behoefte, ingezet kunnen worden. Dit kan een interne behoefte zijn vanuit de eigen organisatie, maar ook vanuit bijvoorbeeld opdrachtgevers of andere bevoegde gezagen waaronder onze ketenpartners (voor wie de viewer ook beschikbaar is).

Project 2

Titel: Verkenning veiligheidsaspecten transport, vitale infrastructuur en omgeving

Door: Instituut Fysieke Veiligheid (IFV)

Samenvatting:

Het Lectoraat Energie- en Transportveiligheid (ETV) van het IFV heeft geen invloed op innovaties en strategische keuzes op het gebied van energietransitie, maar wil wel inspelen op daarmee gepaard gaande veiligheidsvraagstukken. Om veiligheidsvraagstukken rondom transport, vitale infrastructuur en de ruimtelijke omgeving de komende jaren verder vorm te geven, wil het lectoraat ETV wat betreft de energietransitie inzicht krijgen in de innovaties en strategische onderwerpen die binnen de genoemde sectoren de komende 10 jaar te verwachten zijn. Daarnaast is het van belang na te gaan hoe overheidsbeleid inspeelt op deze ontwikkelingen.

Transport

Veel ontwikkelingen op het gebied van energietransitie hebben effect op veiligheid en op het veiligheidsbeleid en daarbinnen ook transportveiligheid. Het Lectoraat ETV richt zich onder meer op innovaties en strategische onderwerpen op transportgebied. Nieuwe toepassingen en strategieën worden vooral gemaakt door het bedrijfsleven en beheerders van infrastructuur zoals spoor, (vaar)wegen, buisleidingen en tunnels. Overheden moeten op basis van deze keuzes (veiligheids)beleid maken en relevante wet- en regelgeving.

Vitale infrastructuur

Door het toenemende aanbod van alternatieve brandstoffen (LNG, batterijen, waterstof) verandert het type laadpunten in de komende jaren. Steeds meer tankstations bieden alternatieve brandstoffen aan. Voor waterstof wordt lokale productie aangeboden. Zowel de samenstelling van de tankstations als het toenemende aantal heeft impact op de veiligheid. Bovendien worden deze (alternatieve) brandstoffen de

komende jaren in steeds grotere hoeveelheden aangevoerd via de weg of via buisleidingen. Dat brengt ook nieuwe veiligheidsvraagstukken met zich mee.

Omgeving

De komende jaren worden de gasaansluitingen in gebouwen steeds meer uit gefaseerd. Hiervoor in de plaats komen met name warmtenetten (stadsverwarming) en full-electric-concepten (warmtepompen e.d.). De toename van het aantal full-electric-concepten heeft tot gevolg dat er veel meer vermogen wordt gevraagd van het elektriciteitsnet. Het huidige elektriciteitsnet is daarop niet ingericht. Dat betekent dat de komende jaren ingrijpende veranderingen plaatsvinden aan het elektriciteitsnet alsmede elektriciteitscentrales (opwekking e.d.). Daarnaast zijn er ruimtelijke uitdagingen voor nieuwe laadpunten, decentrale productiemogelijkheden, multifuel tankstations, etc. voor gemeenten en provincies.

Het Lectoraat ETV wil een onderzoek doen naar impact van de energietransitie op transport, vitale infrastructuur en omgeving. De focus ligt daarbij op de impact op de veiligheid van de omgeving (risicobeheersing en incidentbestrijding).

Project 3

Titel: Kennisbundeling – veilige energietransitie in relatie tot omgevingsveiligheid

Door: Instituut Fysieke Veiligheid (IFV)

Samenvatting:

Het IFV heeft veel kennis en expertise opgebouwd over het thema 'veilige energietransitie', waarbij de nadruk ligt op de veiligheidsaspecten van alternatieve brandstoffen en nieuwe energiedragers. Die kennis is verwerkt in handreikingen, aandachtscaroten, literatuurstudies en rapporten die vervolgens verspreid zijn via diverse communicatiekanalen. Deze kennisproducten zijn primair bedoeld voor de veiligheidsregio's, maar ook omgevingsdiensten, gemeenten, provincies, ministeries en het bedrijfsleven maken hier gebruik van.

Het Lectoraat Energie- en Transportveiligheid van het IFV heeft in maart 2021 de resultaten van het project 'Kennisbundeling Veilige Energietransitie' opgeleverd. Er zijn vier kennisbundels opgesteld over de onderwerpen geothermie, zonnepanelen, windturbines en waterstof in de gebouwde omgeving en ook zijn een database en een website gebouwd. Deze kennisproducten benoemen de meest actuele en relevante informatie op het gebied van wet- en regelgeving, van vergunningverlening en van het beperken van gevaren.

Een kennisbundel is een verzameling van relevante kennis en informatie, onder meer op het gebied van wet- en regelgevingen, vergunningen, pilots en maatregelen. De kennisbundels richten zich vooral op – maar zijn niet beperkt tot – omgevingsveiligheid. Wanneer aspecten die in ruimtelijke zin óók belangrijk zijn een rol spelen, dan worden die eveneens in de kennisbundels meegenomen.

De kracht van de kennisproducten zit in het bundelen van de beschikbare kennis en het geven van overzicht, waardoor de gebruiker snel actuele en relevante informatie kan vinden. Dit geeft de gebruiker vertrouwen en rust wanneer deze voor het eerst aan de slag gaat met één van de onderwerpen van de veilige energietransitie.

Omdat het IFV het werkveld van de veilige energietransitie in de volle breedte wil beslaan, bestaat de wens om óók voor andere onderwerpen binnen dit thema kennisbundels op te stellen. Het gaat hierbij om de onderwerpen:

1. Elektrificatie
2. Multifuel tankstations
3. Waterstof in de mobiliteit
4. CO₂
5. LNG
6. Duurzaam bouwen

Het IFV vraagt subsidie aan om voor deze zes onderwerpen kennisbundels op te stellen.

Project 4

Titel: Omgevingsveiligheid en energietransitie: het slim, flexibel en integraal bij elkaar brengen van informatie

Door: DCMR Milieudienst Rijnmond

Samenvatting:

Door de energietransitie is een continue veranderende informatievraag ontstaan.

Gemeenten hebben steeds vaker te maken met allerlei energie-initiatieven, variërend van een enkele buurtbatterij tot 'waterstofwijk'. De uitdaging wordt steeds groter om de initiatieven goed, integraal en snel te beoordelen. Het is daarbij heel belangrijk om de consequenties op tijd en ook voor de lange termijn in te schatten, voor alle milieuaspecten. Daarnaast is het nog zaak om alle partijen, inclusief de bestuurslaag, goed geïnformeerd een beslissing te laten nemen.

Deze projectaanvraag heeft tot doel om een verbeterde informatie en communicatie structuur te maken voor de energietransitie, integraal en vernieuwend in proces én format als handreiking voor het bevoegd gezag.

Beoogde doelen zijn:

- Los van planvorming alle thema's in kaart brengen, voor een tijdig integraal beeld van de (ruimtelijke)impact van een energie-initiatief;
- Voorkomen dat de energietransitie leidt tot nieuwe onveilige of ongewenste situaties;
- Kennisuitwisseling tussen specialisten, Omgevingsdienst, gemeenten en provincie faciliteren, verbeteren en sneller maken, door een flexibel proces te onderzoeken/in te richten.

Randvoorwaarden hierbij zijn:

- Aansluiten op de (ontwikkeling van de) kerninstrumenten van de Omgevingswet;
- Zorg dragen voor vertaling naar Modernisering omgevingsveiligheidsbeleid (MOV);
- Anticipatie op het Register Externe Veiligheidsrisico's (REV) en de implementatie van het DSO, deze zijn nog niet ingericht voor de nieuwe energie-initiatieven.
- Samenwerken met gemeenten én een breed aantal partijen.
- Afstemming: tussen alle bestaande werkgroepen, delen van ervaringen met andere omgevingsdiensten. Niet opnieuw het wiel uitvinden en documenten maken, maar slim koppelen en ontsluiten.

De concrete projectresultaten zijn:

- een platform voor het delen van informatie;
- een overzicht met de nieuwe ontwikkelingen: wat, waar, wie;
- een voorstel voor een flexibel en modern werkproces voor kennisdeling;
- een voorbeeld informatiedocument voor één type initiatief: geothermie.

Wat het uiteindelijke resultaat van het project is op de langere termijn:

Een verbeterde informatie en communicatie structuur te maken voor de energietransitie, integraal en vernieuwend in proces én format als handreiking voor het bevoegd gezag.

Project 5

Titel: Scenarioboek Omgevingsveiligheid Energietransitie

Door: Instituut Fysieke Veiligheid

Samenvatting:

Voor de uitvoering van hun taken hebben Veiligheidsregio's (VR's, waaronder hulpdiensten), Omgevingsdiensten (OD's) alsook gebiedsbeheerders (bijv. van havengebieden) inzicht nodig in de

incidentscenario's die een bedreiging kunnen vormen voor de omgeving, ofwel de scenario's die van belang zijn voor omgevingsveiligheid.

Het Scenarioboek Externe Veiligheid (SEV) (<https://www.scenarioboekvev.nl/>) heeft voor veel gevaarlijke stoffen de veiligheidsaspecten in beeld gebracht. Veiligheidsregio's en omgevingsdiensten gebruiken deze informatie voor hun taakuitvoering. De energietransitie kent tal van ontwikkelingen rondom de opwekking van alternatieve (schone) energie en het gebruik van nieuwe energiedragers waarvoor nog geen uitgewerkte scenario's beschikbaar zijn.

Het gevolg daarvan is dat beoordeling van de veiligheidsaspecten van energietransitie-projectaanvragen vaak op ad hoc basis moet plaatsvinden. Dit gebrek aan beschikbare informatie leidt enerzijds toe dat dergelijke beoordelingen naar verhouding veel tijd vragen en anderzijds bestaat het risico op non-conformiteit tussen adviezen door verschillende beoordelaars in vergelijkbare situaties.

Het doel van dit project is derhalve om een goed toegankelijke kennisbasis te verschaffen op basis waarvan VR's, OD's en gebied beheerders efficiënt en consistent kunnen adviseren ten aanzien van de omgevingsveiligheidsaspecten van energietransitie-projectaanvragen.

Hiertoe zal een Scenarioboek Omgevingsveiligheid (SOV) worden opgesteld naar analogie met het SEV.

IFV zal dit SOV opstellen binnen een samenwerkingsverband met 5 Veiligheidsregio's, een Omgevingsdienst en een havenbedrijf. Het SOV zal 15 incidentscenario's bevatten die een veiligheidsrisico kunnen vormen voor de omgeving. Deze zijn alle ontleend aan de (infrastructurele) energietransitie projecten waarmee voornoemde samenwerkingspartners te maken hebben, d.w.z. ten aanzien waarvan zij worden geacht te adviseren. Het SOV zal op een publiekelijk toegankelijke website worden geplaatst, waardoor het breed toegankelijk zal zijn.

Project 6

Titel: Kennisbank toezicht risicorelevante bedrijven

Door: Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Samenvatting:

Binnen Noord-Brabant hebben we sinds jaren een provinciebreed project genaamd Risicorelevante bedrijven. Binnen dit project wordt op het gebied van toezicht op milieu- en brandveiligheid intensief en op een risicogerichte manier samengewerkt tussen de OD's, VR's en waterschappen van Brabant.

Zo worden de controles gezamenlijk uitgevoerd (vergelijkbaar als bij BRZO-bedrijven) en is de insteek auditgericht.

Mede vanwege het feit dat risicorelevante bedrijven (ook wel bekend onder de oude benaming 'net-niet BRZO bedrijven') een hoog veiligheidsrisico kennen, deze bedrijven bovenaan staan als het gaat om de prioritering van het uit te voeren toezicht en goed toezicht daarmee essentieel is, hebben we periodiek overleg over de voortgang van het audittoezicht binnen de verschillende regio's en aanverwante interventies/deelprojecten.

Nu is het idee ontstaan om gezamenlijk een kennisbank op te zetten, waarbij enerzijds nieuwe medewerkers kunnen worden getraind en anderzijds al meer met de materie bekende medewerkers ervaringen kunnen uitwisselen. Risicogericht toezicht wijkt namelijk significant af van traditioneel regelgericht toezicht.

De eerste gesprekken over het opzetten van zo'n kennisbank of trainingspakket hebben al plaatsgevonden.

De trainingen zullen gaan bestaan uit de volgende onderwerpen:

- theorie (basiskennis)
- praktijkvaardigheden
- oefenmodules/casussen

Van belang is dat in de vorm van digitale leermodules, ondersteund met video's en het train-de-trainer principe, kennis wordt uitgewisseld. Daarbij wordt Brabantbreed in afstemming gebruik gemaakt van de interne medewerkers van de betrokken organisaties (daar waar mogelijk ook van IGH).

Als gezamenlijk platform kunnen we mogelijk gebruik maken van de website van ODNL.

De manier van (audit)toezicht en de manier van samenwerken daarin, is in lijn met de Omgevingswet. Het wordt in die wet zelfs aangehaald als voorbeeld van toekomstig toezicht.

Uiteindelijk kan deze manier van kennisoverdracht breder worden toegepast (ook voor andere branches) en een voorbeeld zijn voor andere regio's binnen Nederland. We maken gebruik van hetzelfde voorgestelde platform (ODNL), digitale leermodules kunnen worden gedeeld en de praktijkvaardigheden en oefenmodules kunnen via het train-de-trainer principe worden uitgelegd in andere regio's.

Extra informatie kan worden verschaft aan de hand van een projectplan dat geldt voor 2020 en 2021.